Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

VERSIE DRIEHOEK 23 JUNI / COLLEGE 24 JUNI

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	24 juni 2025
Portefeuille(s)	Openbare Orde en Veiligheid
Portefeuillehouder(s):	Femke Halsema
Behandeld door	Directie Openbare Orde en Veiligheid, secretariaat.oov@amsterdam.nl
Onderwerp	Stand van zaken aanpak straatdealen binnenstad en tussentijdse evaluatie dealerverblijfsverboden

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij informeer ik u namens de driehoek over de stand van zaken van de aanpak van het straatdealen in (nep)drugs in de binnenstad. Deze aanpak is onderdeel van zowel de Aanpak Binnenstad als de Driehoek tegen Drugscriminaliteit. De aanpak wordt deels gefinancierd uit de Preventie Met Gezag-gelden die de gemeente Amsterdam ontvangt. Eerst informeer ik u over aanpak zelf en de stand van zaken in de uitvoering van alle interventies. Hierna ga ik in op in hoeverre de beoogde doelen van de aanpak gehaald worden en geef ik hier een context bij. Vervolgens informeer ik u over de resultaten van de tussentijdse evaluatie van de dealerverblijfsverboden en ik eindig met een voorstel voor een verdere verlenging hiervan.

Met deze brief doe ik ook de volgende drie moties af: motie 650.24 van de leden Abdi, Moeskops, Broersen, Wijnants en Alberts inzake een gezamenlijke aanpak tegen straatdealerproblematiek (TA2024-001718), motie 653.24 van het lid Broersen, Abdi, Moeskops en Nadif inzake zet in op preventieve zorg in het Wallengebied (TA2024-001717) en motie 655.24 van de leden Nadif, Abdi, Hofland, Alberts, Wijnants, Havelaar, Khan en Kabamba inzake evaluatie APV-wijziging verblijfsverboden straatdealers (TA2024-001716). Ik bouw hierbij voort op de brief over de aanpak straatdealen van 27 juni 2024.

Strategieën bij de aanpak van straatdealers in de binnenstad

Zoals bekend wordt de aanpak straatdealen binnenstad op programmatische wijze uitgevoerd. In bijlage 1 ziet u de geactualiseerde schematische weergave van het programma. De aanpak kent vier strategieën. Er zijn twee preventieve strategieën: de gebiedsstrategie is erop gericht de binnenstad minder aantrekkelijk te maken voor straatdealers (bijvoorbeeld door cameratoezicht of meer licht). De bezoekersgerichte strategie is erop gericht met campagnes met name feesttoeristen ervan te weerhouden naar Amsterdam te komen, dan wel -als ze toch hier zijn- zich niet in te laten met straatdealers. Bestuurs- en strafrechtelijke handhaving is de derde, repressieve strategie. Hierbij gaat het om het aanhouden, vervolgen, berechten en sanctioneren van straatdealers. De strategie van ondersteuning en hulpverlening is curatief van karakter en wil gedragsaanpassing bij straatdealers bereiken. Een uitgebreidere toelichting op de strategieën treft u aan in de voortgangsrapportage (bijlage 2).

Stand van zaken uitvoering maatregelen aanpak straatdealen binnenstad

Hieronder schets ik per strategie de belangrijkste maatregelen, waarbij de nadruk ligt op interventies die nieuw of anders zijn in het afgelopen jaar of binnenkort nog tot uitvoering komen. De voortgangsrapportage geeft een meer volledige en gedetailleerde beschrijving van de stand van zaken per maatregel.

Voortgang inspanningen gebiedsaanpak
In de jaren 2023 en 2024 zijn er negen hotspots aangepakt. Dit gebeurde over het algemeen door een combinatie van de volgende maatregelen: cameratoezicht, lichtinterventies en al dan niet innovatieve maatregelen in de fysieke ruimte. De straatdealerproblematiek is bij de meeste van de hotspots op die specifieke plek minder geworden, maar een deel is wel verplaatst naar andere plekken. Een belangrijke nieuwe hotspot sinds ruim een jaar is het gebied op en rondom de Zeedijk (Kamperbrug aan oostkant CS, Prins Hendrikkade, Kop Zeedijk, Gelderskade, deel Lastage). Hier zet de politie, handhaving en Veldwerk extra op in. Onderzocht wordt of een integrale aanpak van strafrechtelijke, gemeentelijke en zorgpartijen mogelijk is. Met beperkte middelen (bijvoorbeeld alleen met een tijdelijke camera) wordt ook op een aantal nieuwe hotspots ingezet. Afgelopen jaar heeft de gemeenteraad besloten om geen vijandige architectuur in de openbare ruimte toe te laten. Daarom is de ontwikkeling van de vaak innovatieve interventies, die het dealers fysiek onmogelijk of ongemakkelijk moesten maken zich ergens op te houden, gestopt. Wel wordt gekeken hoe met meer of beter licht de openbare ruimte op specifieke plekken veiliger gemaakt kan worden.

Zoals motie 650.24 verzocht, hebben politie en stadsdeel het afgelopen halfjaar veelvuldig contact gehad over de dealerproblematiek met ondernemersverenigingen (de vijf BIZ-en van het Oude Stadshart), raamexploitanten en bewonersorganisaties (zoals een grote VVE aan de Prins Hendrikkade). Dit gebeurde onder meer in reguliere en incidentele overleggen en in een speciale, door de politie georganiseerde bijeenkomst in de Zuiderkerk. Zoals de raad vroeg zijn er afspraken gemaakt met bewoners en ondernemers over het melden en aanpakken van de dealeroverlast. Ook heeft de politie gebruik gemaakt van de informatie van bewoners en ondernemers over hotspots om agenten, zowel opvallend (in uniform) als onopvallend (in burger), gericht te kunnen inzetten. Ook de vele meldingen die burgers en ondernemers maken van dealeroverlast (via 14 020 of de amsterdam.nl) helpen hierbij. De verlenging van de dealerverblijfsverboden, waartoe de raad in december jl. besloten heeft, is een lang gekoesterde wens van bewoners en ondernemers.

Voortgang bezoekerscampagnes
De campagne en website *www.amsterdam-rules.com* probeert potentiële buitenlandse feesttoeristen (de belangrijkste doelgroep van straatdealers in de binnenstad), die zich oriënteren op Amsterdam, ervan te weerhouden naar Amsterdam te komen. Deze campagne is positief geëvalueerd. De *How-to-Amsterdam* gedragscampagne probeert met fysieke borden en via socials feesttoeristen, die zich al in Amsterdam bevinden, te stimuleren zich niet in te laten met straatdealers. Speciale campagnehosts maken in de uitgaansgebieden direct contact met de doelgroep en wijzen hun op de gedragsregels in de binnenstad. Met gadgets en een speciale (nep)drugs quiz proberen zij te waarschuwen voor de risico´s van (het kopen bij) straatdealers.

Voortgang inspanningen rechtshandhaving

Dankzij de APV-wijziging van einde 2024 krijgen aangehouden straatdealers in het Dealeroverlastgebied (dit is ruim de helft van stadsdeel Centrum) sinds begin februari 2025 een bestuursrechtelijk verblijfsverbod van 48 uur (voorheen 24 uur) opgelegd. In de eerste drie maanden (februari/maart/april) zijn er 120 van deze dealerverblijfsverboden van 48 uur opgelegd aan 115 unieke personen. Een straatdealer, die binnen 2 jaar voor de tweede keer in de fout gaat, krijgt een 1-maands verblijfsverbod met onmiddellijke ingang (voorheen was dit slechts een tweede 24-uurs verblijfsverbod). Hiervan zijn er in diezelfde periode 12 uitgeschreven. De APV-wijziging is op verzoek van de raad tussentijds geëvalueerd, verderop in deze brief leest u de bevindingen hiervan. Naast deze dealerverblijfsverboden blijken in de praktijk ook de (24-uurs) verblijfsverboden vanwege hinderlijk rondhangen erg nuttig om straatdealers mee aan te pakken.

De districtelijke acties van de politiebasisteams Burgwallen, Jordaan en Amstel, in samenwerking met AVIM en het OM, zijn het afgelopen jaar onverkort voortgezet. In 2024 waren er in totaal 33 actienachten. Daarnaast is de politie Burgwallen sinds november 2024 begonnen met wijkgericht werken. Dit betekent dat gedurende een groot deel van de week (meestal 4 of 5 dagen per week) een team agenten in burger straatdealers observeert en waar mogelijk aanhoudt. Het OM zorgt via gelabelde zittingen bij de kantonrechter voor een snelle en effectieve afdoening van de zaken van straatdealers. De politie neemt geld, dat bij straatdealers wordt aangetroffen, in beslag en het OM eist verbeurdverklaring op de zitting. Vaak wordt dit toegekend door de rechter. Tot slot is in mei jl. gestart met integrale handhavingsacties van politie en THOR op onder meer overlastplegers, waarbij met name de politie ook op straatdealers handhaaft.

Voortgang inspanningen ondersteuning en hulpverlening.
Na een korte winterstop is er sinds april jl. weer een koppel straatcoaches van Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) actief aanwezig op de verschillende hotspots. Zij proberen contact te leggen met jonge straatdealers en hen aan te spreken op hun gedrag. In 2024 hebben de straatcoaches 140 jongeren herkend. Bij een aantal van die jonge straatdealers is een vervolgactie ingezet, zoals een gezinsbezoek of een aanbod voor een credible messenger-traject. Sinds zomer 2024 is het mogelijk jonge straatdealers (tot 27 jaar) te koppelen aan een credible messenger, mits die straatdealer er ook voor open staat. Sindsdien zijn drie credible messenger trajecten gestart. Drie nieuwe trajecten zijn aangevraagd, maar nog niet gestart.

Conform de wens van de raad (motie 653.24) zijn er sinds april 2025 extra Veldwerkers ingezet in de binnenstad. Het gaat om twee extra koppels Veldwerk (i.c. vier Veldwerkers), die zich richten op de meest kwetsbare overlastplegers. Eén koppel richt zich in het bijzonder op straatdealers en hun verslaafde ´klanten´. Onder meer bij de Kop Zeedijk e.o. veroorzaakt deze doelgroep veel overlast en onveiligheid. De Veldwerkers brengen de problematiek en de mate waarin hulp aanvaard wordt in kaart en begeleiden op basis hiervan personen naar hulp of dienstverlening. Het eerste beeld van Veldwerk is, dat de dealers in echte drugs (Kop Zeedijk e.o.) zelf ook drugsgebruikers zijn en dat nepdrugsdealers (dominant in de rest van het DOG-gebied) relatief weinig OGGZ problematiek hebben en enkel gericht zijn op lucratieve handel. De eerste anderhalve maand is er al met 181 personen (niet alleen straatdealers overigens) contact gelegd. Er zijn in totaal 339 contact-adviesgesprekken met deze groep gevoerd en 130 van hen zijn naar instellingen gebracht.

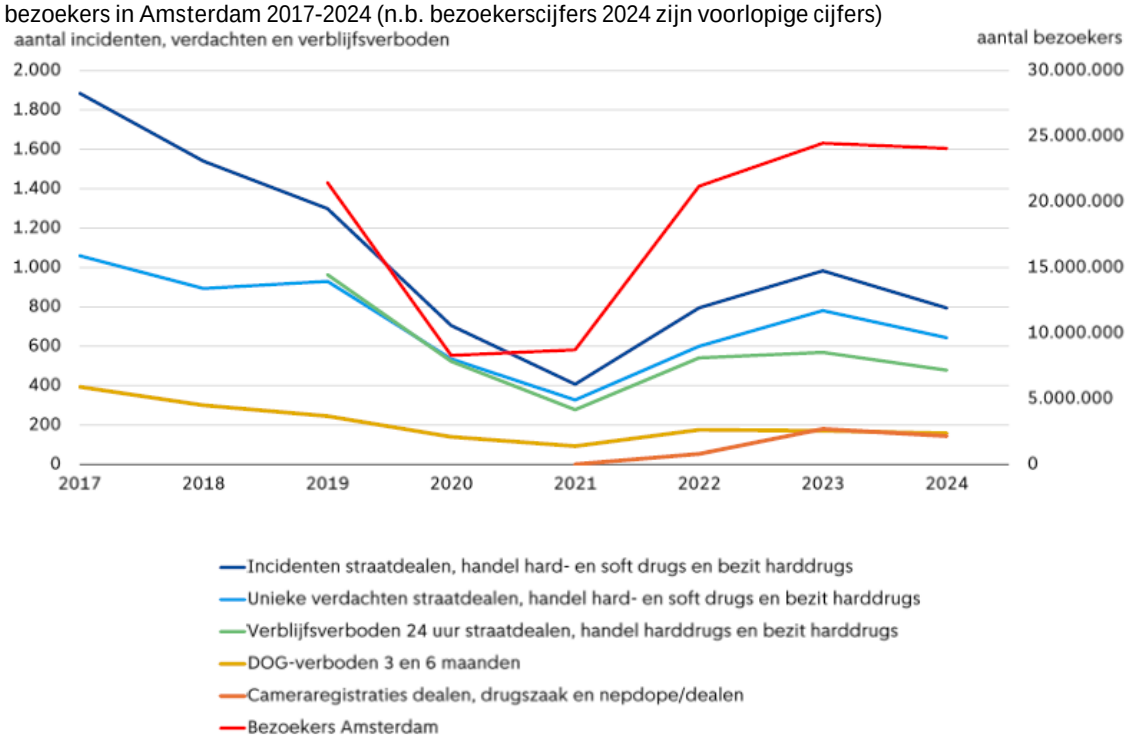
Ontwikkeling straatdealproblematiek

De beoogde maatschappelijke effecten van de aanpak zijn: minder actieve straatdealers in de binnenstad, minder overlast en criminaliteit door straatdealers en minder nieuwe aanwas van straatdealers. Onderzoek en Statistiek (O&S) van de gemeente Amsterdam is gevraagd hoe hierop (kwantitatief) zicht kan worden verkregen. Het resultaat hiervan staat in het onderzoeksrapport *Ontwikkeling straatdealerproblematiek 2023-2024* (bijlage 3). De onderzoeksfactsheet (bijlage 4) geeft de belangrijkste resultaten hieruit weer. In het rapport staan verschillende cijfermatige indicatoren en ontwikkelingen daarvan, die inzicht zouden kunnen geven in de mate waarin de genoemde maatschappelijke effecten worden behaald.

De voornaamste bevindingen uit het rapport zijn:

- *Aantal straatdealers.* Hiervoor heeft O&S naar de volgende indicatoren gekeken: incidenten en verdachten van straatdealen, aantal verblijfsverboden voor en cameraregistraties van straatdealers en aantal bezoekers. Alle indicatoren laten dezelfde ontwikkeling zien (zie ook figuur 1): tussen 2019 en 2021 een afname, na de coronacrisis een toename tot 2023 en vervolgens een afname tussen 2023 en 2024. Hoewel dit een indicatie lijkt voor een afnemend aantal straatdealers, zijn vrijwel alle cijfers sterk afhankelijk van de inzet van vooral de politie.

Figuur 1. Aantal incidenten, verdachten, verblijfsverboden, cameraregistraties in Centrum en aantal bezoekers in Amsterdam 2017-2024 (n.b. bezoekerscijfers 2024 zijn voorlopige cijfers)

- *Overlast van straatdealers.* Hierbij kijkt O&S naar gegevens uit enquêtes zoals de Veiligheidsmonitor en naar het aantal meldingen bij de gemeente over straatdealers. Duidelijk is dat de ervaren overlast van straatdealers het grootst is op de Burgwallen-Oudezijde. Tussen 2021 en 2024 is de ervaren overlast onverminderd hoog. Afgelopen jaar is bovendien het aantal meldingen over straatdealers in dit gebied sterk toegenomen. De helft van deze

meldingen kwamen van de Kop Zeedijk. Op Burgwallen-Nieuwezijde is de ervaren overlast van straatdealers ook relatief hoog, maar een stuk minder dan op de Oudezijde.

- *Nieuwe aanwas van straatdealers.* Om dit in kaart te brengen had O&S maar twee, inhoudelijk beperkte indicatoren. De eerste is het aandeel verdachten van straatdealen dat maximaal één keer in een bepaalde periode verdacht werd van straatdealen. Het aandeel verdachten, dat in de jaren daarvóór geen verdachte van straatdealen was, is afgenomen ten opzichte van eerdere jaren. Dit kan duiden op minder nieuwe aanwas. De andere indicator is het aandeel minderjarigen onder de verdachten van straatdealen (in de veronderstelling dat de nieuwe aanwas vaak jong is). Dit aandeel bleek stabiel laag in de afgelopen twee jaar, wat ook een indicatie kan zijn voor weinig nieuwe aanwas. Wel plaatst O&S nadrukkelijk kanttekeningen bij de bruikbaarheid van deze cijfers.

Ondanks alle kanttekeningen bij de indicatoren, concludeert O&S in het rapport dat “niet gesteld kan worden dat de straatdealproblematiek in de Amsterdamse binnenstad afneemt”.

Figuur 1 laat duidelijk zien dat de straatdealproblematiek meebeweegt met het aantal bezoekers in de stad. En deze bezoekers vormen veruit de belangrijkste ´klantengroep´ van de straatdealers. Zo lang deze bezoekers in groten getale blijven komen en de inzet van alle partijen in de aanpak niet substantieel groter kan worden, blijft het zeer lastig, zo niet onmogelijk om de straatdealerproblematiek substantieel omlaag te brengen.

Ook het kwalitatieve beeld, gebaseerd op ervaringen van eerstelijns professionals (als politie, THOR, straatcoaches, hospitality hosts) en het programmateam, is dat de straatdealproblematiek hardnekkig blijft en niet minder wordt. Wel blijken er op specifieke hoeken, plekken en straten, bijvoorbeeld via de hotspot-aanpak, ook successen behaald te kunnen worden. Deze komen echter minder in de cijfers tot uitdrukking.

Enkele recente ontwikkelingen laten zien dat de straatdealerproblematiek op onderdelen ook verergerd is:

- De straatdealproblematiek met name op de Burgwallen Oudezijde wordt (nog) grimmiger ondanks extra inzet van politie en een verhoogd aantal aanhoudingen in 2025. In toenemende mate blijkt er sprake van agressie, wapenbezit en -gebruik bij/door straatdealers. Deze agressie heeft er onder meer toe geleid dat de hospitality hosts op de Wallen niet meer al hun taken kunnen verrichten. De handhavers van THOR worden veel met agressie geconfronteerd. Diverse ondernemers durven hun vrouwelijke werknemers ´s avonds laat niet te laten werken of niet alleen naar huis te laten gaan. Ook hebben zich dit jaar enkele wapenincidenten tussen of door dealers voorgedaan in het Burgwallengebied.
- Waar de problematiek in het DOG tot 2024 voor het overgrote deel handel in nepdrugs aan toeristen betrof, is vanaf het tweede kwartaal van 2024 tot op heden ook sprake van handel in echte drugs (veelal crack) aan veelal kwetsbare verslaafden. Dit fenomeen speelt zich vooral af in het gebied op en rondom de Zeedijk (Kamperbrug, Kop Zeedijk, Gelderskade, deel Lastage-buurt) en veroorzaakt veel overlast en onveiligheidsgevoelens. Dit is ook de reden dat politie en Veldwerk hier extra inzetten en dat een integrale aanpak met diverse partners wordt onderzocht.

- Sinds enige maanden lijkt ook de problematiek van straatdealers op het Rembrandtplein e.o. te groeien, mogelijk door de extra inzet in het Wallengebied.

Tussentijdse evaluatie dealerverblijfsverbod

Bijgaand treft u het rapport *Tussentijdse evaluatie dealerverblijfsverbod 2025* van O&S aan (bijlage 5). Om dit rapport is in motie 655.24 van het raadslid Nadiff c.s. verzocht. Deze motie vraagt om de eerste effecten van de invoering van het 48-uurs gebiedsverbod voor dealers in het Dealeroverlastgebied (DOG) actief te monitoren en de raad hierover in het voorjaar van 2025 te informeren. In deze evaluatie moest zowel de effectiviteit van de verlenging als een mogelijk waterbedeffect naar andere delen van de stad onderzocht worden.

O&S geeft in haar rapport aan dat de verlenging van het dealerverblijfsverbod naar 48 uur feitelijk pas is ingegaan op 6 februari 2025. Daarom hebben de cijfers in het rapport betrekking op een korte periode van bijna drie maanden (i.c. 6 februari-30 april 2025). Vanwege het relatief kleine aantal dealerverblijfsverboden dat onderzocht kon worden geeft de tussentijdse evaluatie volgens O&S niet meer dan een indicatie van de effecten van de verlenging van het verblijfsverbod naar 48 uur. De belangrijkste bevindingen van O&S over de (beperkte) onderzoeksperiode zijn:

- Het verblijfsverbod lijkt effectief: het overgrote deel van de personen met een dealerverblijfsverbod overtreedt het verblijfsverbod niet. Slechts 5,9% doet dat wel. Het aantal niet-geregistreerde overtredingen is niet bekend.
- Het 48-uursverbod lijkt op basis van het aantal overtredingen effectief, maar niet effectiever dan het 24-uursverblijfsverbod. Het aantal overtredingen wijkt niet wezenlijk af.
- Er zijn geen aanwijzingen voor een waterbedeffect. Geen van de dealers met een DOG-verblijfsverbod is in de termijn van dat verbod door de politie elders aangehouden.

De samenvattende conclusie van O&S is dat op basis van de kleine aantallen, mede veroorzaakt door de korte onderzoeksperiode, de bevindingen vooralsnog te weinig robuust zijn om uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van de verlenging van het 24-uursverbod naar het 48-uursverbod of van een verdere verlenging van de duur van de dealerverblijfsverboden naar 72 uur. Tegelijk laten de cijfers volgens O&S geen grootschalige overtredingen van de dealerverblijfsverboden zien of een waterbedeffect naar andere delen van de stad.

Als onderdeel van de evaluatie van de dealerverblijfsverboden checkt OOV de kwaliteit van alle opgelegde 48-uurs dealerverblijfsverboden sinds de invoering ervan. Hieruit blijkt dat tot nu toe in ongeveer 10% van de gevallen het opgelegde 48-uurtje ingetrokken moest worden. Reden hiervoor was meestal dat het op basis van het dossier onvoldoende aannemelijk was geworden dat er gedeald dan wel (nep)drugs aangeboden was. Dit vind ik een te hoog percentage. Met de politie zijn goede afspraken gemaakt om de kwaliteit van de onderbouwing van de 48-uurtjes te verbeteren, onder meer door trainingen voor de agenten die de 48-uurtjes opleggen.

Voorstel tot verdere verlenging van het dealerverblijfsverbod naar 72 uur

Eerder in deze brief bleek dat, ondanks alle inzet tot nu toe, de straatdealproblematiek in de Amsterdamse binnenstad niet afneemt. Op onderdelen laat die zelfs een verslechtering zien: meer agressie en wapenbezit en -gebruik door dealers, verergering problematiek Zeedijk e.o. en Rembrandtplein. Daarnaast hebben (organisaties van) bewoners- en ondernemers al diverse

malen de wens geuit om, gezien de ernst en ontwikkeling van de problematiek, de dealerverblijfsverboden verder te verlengen. De vlak hiervoor genoemde tussentijdse evaluatie van de dealerverblijfsverboden stelt enerzijds dat de onderzoeksbevindingen nog weinig robuust zijn. Anderzijds concludeert O&S op basis van de cijfers van de eerste drie maanden, dat de effectiviteit van de dealerverblijfsverboden hoog lijkt (slechts 5,9% overtreding) en het waterbedeffect te verwaarlozen is.

Om deze redenen leg ik u een verdere aanscherping van het regime van dealerverblijfsverboden voor. Dit doe ik in een separate raadsvoordracht. Concreet stel ik een APV-wijziging voor, die de duur van het kortdurende dealerverblijfsverbod verlengt van 48 naar 72 uur. Hierdoor kunnen straatdealers langer uit het DOG geweerd worden. Dit zorgt ervoor dat een dealer die bijvoorbeeld op een donderdagmiddag aangehouden wordt voor dealen het volledige weekend zich niet mag bevinden in het DOG. Politie en gemeente zullen er gezamenlijk voor zorgen dat het aantal dealerverblijfsverboden dat potentieel niet juist genoeg onderbouwd is flink lager is dan nu.

Afsluiting

Wij doen er alles aan om met de beperkt beschikbare capaciteit van handhavende, gemeentelijke en zorgpartijen zo veel en gericht mogelijk in te zetten op de straatdealerproblematiek en hotspots met een mix van maatregelen aan te pakken. De straatdealerproblematiek is en blijft echter hardnekkig en de fundamentele oorzaken ervan, zoals het grote en stijgende aantal bezoeker, zijn zonder zeer vergaande maatregelen moeilijk weg te nemen. In de eerste helft van 2026 zal ik de balans opmaken, bezien op welke wijze de aanpak wordt voortgezet en u hierover informeren.

Met vriendelijke groet,
Namens de driehoek,

Femke Halsema
Burgemeester

Bijlagen

1. Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) aanpak straatdealers 2025
2. Voortgangsrapportage inspanningen aanpak straatdealers 2025
3. Onderzoeksrapport O&S *Ontwikkeling straatdealerproblematiek 2023-2024*
4. Factsheet straatdealers in de Amsterdamse binnenstad 2025
5. Onderzoeksrapport O&S *Tussentijdse evaluatie dealerverblijfsverbod 2025*